„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се на администрацију,
а рукописи
уредништву „Браника у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. Л. Дунђерског, у дунавској улици бр. 15.

Рукописи се не враћају

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: ф. 12 или 30 дин.
на по године: ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или 7½ дин.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

Број 14. У Новом Саду, у уторак 4. (16.) фебруара 1897. Година XIII.

Ратоборна Грчка.

Устанак на Криту распалио је духове у Грчкој. Грчки народ се ускомешао, и по Атини, грчкој престолници, отворено је тражио, да се Грчка краљевина умеша и да помогне браћи својој. Напослетку морао је и краљ попустити и један део грчке флоте под командом млађег сина краљевог, принца Ђорђа, отпутовао је према Криту, да се својој браћи на невољи нађе. Шта је цел овим ратним грчким бродовима. то се не зна, али се у опште мисли, да им је задатак, да спрече, да Порта не може појачати своју војску на Криту. Но било како му драго, тек је Грчка постала ратоборна, и с тим фактом мора се у будуће рачунати.

Грци на Криту живе у великој већини, па и велики део мухамеданаца су грчког порекла. Правих Турака, Османлија има мало. Крићани су се неколико пута бунили. Нарочито је дуго трајао устанак, који се јавио 1866. године, више од две године. Једва је Турска савладала онај устанак, и то тек онда, кад је Грчка, под притиском великих сила, престала била устанак да помаже.

Грци на Криту су јуначко племе, у кога је осећај независности јако развијен. Крићанима тешко пада сносити јарам турски, особито од како су им браћа у краљевини слободна. Они су и сад изјавили, да се не ће умирити, док Крит не припадне Грчкој.

Но то је до сад била усташка жеља, која је зависила од околности, да-ли ће турска војска савладати устанак. Али сад је ступила на среду Грчка краљевина, и то је важна чињеница. Ситуација је услед тога јако заоштрена.

И заиста мала Грчка узбунила је Европу! Као да је Александар велики устао из гроба, те запретио Европи, тако се европски новинари узбунили. кад су чули, да је принц Ђорђе ступио у акцију. Шта ће сад бити? Да-ли ће Грчка заратити с Турском? Ко стоји за леђима Грчке? То су питања, која сад пробијају кроз политичке листове. Истина, исмевају Грчку и њену флоту, али им и та мала флота задаје страх.

Разуме се, да се европски новинари не боје грчке флоте; али ратоборност Грчке с правом важи као знак времена: да је врло озбиљан положај. Жеравица, која сад тиња, букнула би у пламен. Тај пламен, кад букне сталожити се не може. Акција Грчке значила би, да је источно питање стављено на дневни ред. Европски мир је пољуљан, за то му се не може крај догледати.

Док Турска и европске велесиле имају посла само са устаницима, лака је ствар. Усташи су поданици султанови, и њихов покрет не прелази државне међе. Али акција Грчке — то је рат независне државе са независном државом; то је међународни заплет, који се не може игноровати.

Важно је питање и ко стоји за леђима Грчке, ко дошаптава грчкоме краљу. Грчка мудрост побринула се за јаке свезе. Оно начело старих београдских цинцара: Помоз' Бог чаршијо — с обадве стране!“ — важи и за Грке. Они имају свезе и с тројним и с двојним савезом. Грчки краљ рођени је брат руске царице, удовице Александра III.; грчка краљица је кћи великог кнеза Константина, рођеног брата руског цара Александра II. Старија кћи грчког краља била је удата за великог кнеза Павла, најмлађег брата цара Александра III.; друга кћи је вереница великог кнеза Михајла Михајловића, брата од стрица цара Александра III. Престолонаследник грчки има за жену рођену сестру цара немачког Виљема II. Као што се види, „грчка династија била је опрезна“ у избору своје родбине! Сад новинари питају: ко дошаптава грчкоме краљу? Многи тврде да је грчки краљ на своју руку започео акцију.

Ми не верујемо да акција Грчке нема дубљег значаја. Грци су били увек врло опрезни. То нису потомци Темистокла и Милтијада. Не верујемо да Грци имају каквог Леонида, који би на каквим новим Термопилима хтео да се бори у хладу турских бајонета. Садањи Грци су врло обазриви, и не отпочињу несигурну акцију. Они воле, да други за њих ваде кестење из ватре, као што су 1876. године напустили Србију, ма да је постојао уговор између Србије и Грчке, који је важио за случај рата. Грци не би ни сад олако стали на трулу даску.

Разуме се, да акција Грчке још не значи рат; можда ће велесиле спречити акцију, али жеравица је близу барута.

Свакојако имамо разлога да с великим нестрпљењем очекивамо даље вести из Грчке.

Устанак на Криту.

Из Атине стижу о устанку даље ове вести:

Принц Ђорђе је одаслат с флотом на Крит услед вести, да је један турски ратни брод оставио Дарданеле, да плови на Крит и да у Солуну укрцавају војску за Крит. Крићански централни одбор је спремио све и сва, да потпомаже критску ствар. Чим је принц Ђорђе с торпедном флотом отишао из Мила, кренуло се на Крит 600 оружаних Крићана.

Свуда у Грчкој се држе митинзи, на којима се тражи помоћ за Крићане. На граници према Турској појачава се војска. Заступничка комора одобрила је 500.000 драхма за критске бегунце. Службени кругови атински бацају кривицу због погоршања стања на Криту на Порту, чије оклевање око уважања реформа дражи духове у Грчкој и ван ње. Критски Хришћани, тврди се, били су увек за спровађање реформа, а Турци су употребили све и сва да то осујете. То је изазвало у Атини и целој Грчкој нервозну запетост, о којој је влада морала водити рачуна, ако није хтела, да пред јавним мњењем изгуби сваки углед и да је негодовање народно збрише. То и оно велико купљење мусломана у критским градовима, услед чега су Хришћани из њих истиснути, и најпосле уверење, да се међународна жандармерија на Криту још дуго неће саставити, приморало је грчку владу, да супрот споменама великих сила учини онај судбоносни корак и да пошље принца Ђорђа са шест торпедних бродова на Крит. Догађаји су били јачи него влада, јер није могла даље гледати, како мусломани касапе грчки су били јачи него влада, јер није могла даље гледати, како мусломани касапе грчке Хришћане.

*

Из Беча дознаје „Nordd. Allg. Ztg.“, да су сви заповедници ратних бродова, што су око Крита, добили од својих влада налог, да спрече сваку акцију грчке флоте. Чим принц Ђорђе стигне пред Крит, имају европски бродови на његову флоту пазити и спречити сваку такову њену акцију, која би нарушавала мир.

*

Једно повеће оделење атинских ђака решило је, да иде на Крит. Из свих краљева Грчке стижу топле народне честитке краљу и посланичкој комори на њихову патријотском држању.

Принц Ђорђе са својом флотилом 30. о. м. још није отишао на Крит, већ се задржао код острва Цериго, тамо крстарио и имао изричну заповест, да спречава вожњу турских бродова или бродова, који преносе војску. — Из Ларисе јављају, да је 30. јан. (11. фебр.) један батаљон пешадије отишао на турску границу, а за тим је отишла још једна компанија. И из Атине ће једна пуковнија изићи на границу.

*

Из Канеје јављају, да је цело мухамеданско становништво из Малевиза, Теменоса, Пиргиотисе и Монофација продрло у Кандију, напало на Хришћане у улицама и опљачкало све дућане и куће. И турски војници су пљачкали. Префект у Ситији јавља, да је у оближњем срезу убијено до 300 мухамедоваца.

Бура, која је ономад владала у грчком мору. довела је у опасност грчку флотилу под командом принца Ђорђа, и по вестима из Канеје, флотила се морала склонити у милско пристаниште, па је тек 1. (13.) о. м. стигла под Канеју, услед чега је раздраженост на Криту још већа.

*

Милански лист „Corriere della Sera“ дознаје, да су у Бриндизи стигла четири грчка официра, да у Италији купе 400 мазги за грчку војску. Ти ће официри отићи затим у Угарску, да за исту цел купе 600 коња.

Један берлински лист јавља, да ће осим оне флотиле, која се већ приближила Криту, ићи још једна, која се такође састоји из шест торпедних бродова. Одаслато је из Пиреја много угља за грчку флоту, која је отпловила према Криту. Сви поморски официри, који беху на допусту, позвани су у службу, а ислуженим подофицирима дата су лепа обећања, ако се опет јаве за активну службу. „Колинске Новине“ јављају, да се из Грчке шиље оружје и муниција Грцима у Маћедонију, где Грци сасвим отворено склапају чете, које припремају велик устанак за пролеће.

*

Турска се оружа! Сигнал за то дало јој је одашиљање грчке флотиле у крићанске воде; отворен рат између обе државе изгледа дакле да је скоро неизбежан. На граници Грчке, између Јанине и Медова у Јужној Арбанији, концентрише Турска редифе (домобранство). У Солун ће до скора стићи из Сирије осам батаљона редифа и одмах ће одмаршировати на грчко-епиротску

ЛИСТАК.

Жича.

(Путописна црта).

Прошлог лета упутим се преко Крушевца у Трстеник, да тамо посетим једног мог старог пријатеља још из детинства, који је по својој служби дошао чак овамо.

Трстеник је по себи мало, али доста живо среско место, које лежи крај обале Мораве, а до кога води из Крушевца леп друм. Недалеко од самог Трстеника лежи мала варошица Краљево, прототип српске паланке, а одмах крај Краљева уздиже се у сред пљоснатог брежуљка манастир Жича, задужбина првовенчаног краља српског. Давно ми је била жеља, да видим Жичу. Понајвише већ зато, што сам пре тога видео и познавао многе задужбине српских краљева и деспота, које се налазе у Срему, па бих радо видео и упознао историјски најзнаменитији манастир овде у срцу Србије.

Дабогме да нисам из тих разлога ни отишао из Трстеника, док нисам био у Жичи. Колико се само Жича цени, види се најбоље по томе, колико се о њој до данас писало; чисто бих рекао да о њој постоји данас већ читава мала литература. Још у почетку овог столећа, у години 1828., изишла су скоро у исто доба два подужа описа манастира Жиче, повећана историјским белешкама. Једанпут га је описао „родољубец и славеносерпски списатељ Јоаким Вуич“ у своме познатом делу „Путешествија по Сербији“; а други пут Ђ. Магарашевић у матичином Летопису књига II. од 1828. године. Магарашевићев опис није изворан, него се оснива на казивању познатог српског журналисте Земунца Димитрија Давидовића, а Вујић је опет писао „упечатанија“, која је он, посетивши Жичу, онде добио. Шафарик је тачно преписао све написе, који се још по зидовима манастира Жиче задржали и одштампао их у својим „Památki Listiny“, а после њега је ове написе, који већином приповедају: како је „краљ Стефан првовенчани са превозљубљеним сином својим Радославом првенцем“ подигао овај храм спасу Христу, — издао Миклошић у књизи „Monumenta serbica“. Најтачније описа Жичу и донесе слику јој Каниц у „Византиским споменицима у Србији“, а после њега у Гласнику XXI. књ. и у своме ремек-делу о тадањој кнежевини Србији М. Ђ. Миличевић. Ово су све старија описивања, а као новије морам да споменем подробни и заносни опис данашњег манастира, кога донесе г. Арса Пајевић у својој књизи: „Мала споменица са петстогодишње славе видовданске“. Ево већ сама та множина описивања у толико разних времена, од толики разноликих људи, и са толико разноврсних становишта јасно показују, колико се појединац заузимао за ово толико пута у историји поменуто место.

Ја свој путопис нећу да пишем ни са становишта историјског, нити археолошког, нити ћу пак да се занесем, као што то многи наши описивачи чине, кад угледају оваке знаменитости, него ћу да опишем слику, као што се мени причинила, кад сам гледао Жичу.

Већ неколико дана бавио сам се код свог пријатеља у Трстенику, прекраћујући време излетима, што смо их чинили у оближњу околину.

Једном. рано изјутра, кренусмо колима за Краљево. Трстеничке улице беху још мирне и празне, тако да бат од коњских потковица и лупа точкова све одјекиваху по калдрми. Јутро то беше магловито, али кад изађосмо на друм, магла се разиђе и сунце гране, тако да лепшег и угоднијег дана нисмо могли себи ни замислити за овакав излет. Друм од Трстеника до Краљева је врло леп, посут је шљунком, а раван је као длан, те иде упоредо са реком Моравом, уз коју се уздигли на противној јој обали шумом обрасли повисоки брегови. Десно и лево од друма лепе су њиве, а још лепше зелене се ливаде, а место њих долазе „забрани“. У Србији наиме села нису као код нас ушорена, него сваки сељак станује на своме имању, које је са свију страна ограђено прошћем. У том ограђеном простору налазе се њиве сељакове, његове ливаде и обично по који комад шумице, — једном речи цело његово имање, а у среди кућа му. Више такових забрана кад се стигну на једном месту чине село. У близини Трстеника, као и у целом крушевачком округу, шуме су доста искрчене, њиве лепо обрађене па се забрани и села још добро познају; али што даље у руднички округ идемо и што смо ближе Краљеву, шуме су све гушће, долина између планина са једне и са друге стране Мораве све је ужа, забрани све пространији, скривенији и један од другог удаљенији. тако да човек управо који пут не зна, да-ли је у селу или је у шуми. Неколико километара на лево од друма стоје високе планине, међу њима је највиша Гоч, чији је голи врх надвисио све остале. Друм се на томе месту дели: један му крај савија на лево, а други иде даље управо. Крај једног и другог нижу се телеграфске мотке. Ту на лево између брегова, склоњена у густом зеленилу шумском, лежи позната Врњачка Бања. Леп предео, свеже зеленило и чисте кућице, што иза дрва провирују, наводе путника, да сврне на лево. Али данас нисмо имали времена за Врњце, већ продужисмо пут управо.

Наскоро се пут почео час пењати час опет спуштати и услед тога постајао је и видик на све стране пространији и занимљивији. Баш смо се испели лагано на неки вис. У исти мах угледасмо пред собом до десетак забрана, што се прострли преко два три брежуљка. Онда смо видели у долини, где се вијуга пут, што пресеца поток, преко кога води мали мостић од балвана, а недалеко од моста у шипрагу

границу. Од 62 батаљона, што су у Македонији, добише 22 батаљона заповест, да буду спремни за марш на грчку границу.

*

Први сукоб између Турака и Грка, ако је веровати „Тајмсу“, већ се догодио. На граници грчко-турској, где се скупља војска обе државе, сукобиле се предстраже грчке и турске. Из Канеје опет јављају, да су Хришћани пуцали на један турски ратни брод.

Римска „Трибуна“ јавља, да је командант грчке оклопнице „Хидре“ **бомбардовао** једну турску лађу, која је носила војску. По вестима из Цариграда опет један грчки ратни брод испалио је три оштра метка на турски брод један, који је из Кандије носио војску и жандармерију и хтео да их искрца на обалу; турски се брод морао вратити. Са грчких бродова искрцавају се на Крит добровољци и муниција.

Међутим је положај на Криту просто ужасан. Критски Грци напали су 26. јан. (7. февр.) Турке између Кисама и Кастела, те су их грозно касапили. То потврђује и италијански конзул. Грци су вешали турску децу и жене или им секли главе. Две стотине Хришћана опет затворило се у манастир Хрисолго, где чекају помоћи.

*

Волфов биро дознаје из Петрограда, да се Русија за сваки случај спрема. Број момака код појединих оделења повишен је, официри на допусту позвани су у службу а флота на Црном Мору стоји приправна. Но из Петрограда уверавају, да су то само „мере предострожности“, и да то не стоји у свези са мобилизацијом.

У румунској заступничкој комори је опет заст. Епуреску интерпелисао, дали је Румунска спремна за сваки случај рата и да-ли јој је потребно новаца. Министар-председник Аврелијан је одговорио, да не верује, да ће бити рата, али зато је ратни министар ипак искао три милијона за муницију.

*

У Цариграду је због грчког изазивања овладало велико огорчење не само међу становништвом, него и на самој Порти. Тамо држе, да се покољи на Криту увеличавају баш због тога, што је пред Крит дошла грчка флота. Криве Грчку, да шиље оружја у џебане и добровољаца не само на Крит, него и у Македонију.

*

У Србији се ови догађаји прате такође пажљиво, а како чујемо, војене власти су припремиле све за мобилизацију српске војске. Мобилисација још није наређена, но чим се догађаји развију тако, да би могли бити у питању и интереси Србије, одмах ће се наредити мобилизација целе српске војске.

*

На крају ономадашње седнице угарског сабора интерпелисао је Фрања Кошут министра-председника због критских догађаја. Уз општу пажњу одговорио је мин. председник Банфи на Кошутову интерпелацију, те је пре свега одлучно побио оно, што је Кошут из новина споменуо, као да се сада у Бечу воде важни војнички договори и да се спрема план за мобилизацију. Министар изјављује, да те вести немају никаква стварна основа и могу само да заведу јавно мњење, као што су и Кошута завеле. Министар председник држи за потребно, да у опште изјави, како се влада у овај мах никако не може упуштати у мериторну изјаву о критским догађајима, јер један посланик са свог места може лако правити интересантне примедбе. Али сасвим се друкчије суди о изјавама са министарског стола. Ипак може изјавити, да су догађаји на Криту без сумње изазвани агитацијама тајног грчког комитета и да су у осталом и турске власти криве, што су створиле неоснроване сметње реформама, које су стављене у изглед. „Морам“, наставља Банфи, „још изјавити, да је грчка влада поступила противно саветима дипломатских заступника, да све велике силе и владе заједнички желе, да на Истоку влада мир и да се не ремети status quo. Дипломација иде за тим, да се с тога гледишта на Истоку, а нарочито на Криту, избегава сваки замршај.

Одговор овај је узет на знање.

Нови Сад, 3. фебруара 1897.

— **Страна штампа и Јотине парнице.** Бечки главни антисемитски лист „Дајчес Фолксблат“ у свом вечерњем броју од суботе у броју 2916. доноси на првоме месту један чланак, у ком говори о познатим Јотиним парницима против српских народно-црквених фондова. Чланак је написан на основу извештаја „Браниковог“, а наслов му гласи овако: „Die Nationalitäten und Rechtsunsicherheit in Ungarn“ (Народности и правна несигурност у Угарској.) Чланак је написан врло оштро, али темељно. У њему се осуђује политика мађарске владе према немађарским народностима, карактерише се држање мађарског судства у Јотиним парницама, наводи се одношај Јотин према мађарској влади, спомиње се и мњење пештанских стручњака, који су изјавили, да су Јотине облигације фалсификати и искази „сведока“.

Ми тај чланак не можемо према нашим штампарским приликама донети, јер је осуда јако оштра.

Тако се пише у страноме свету о правосуђу мађарском!

— **Барон Банфи и италијанска иредента.** Министар-председник, барон Банфи се опет показао као врло лош зналац политичких прилика у нашој монархији. Ових дана водила се у угарском сабору расправа о речком (фијуманском) питању, и том је приликом Банфи изјавио, да је у неку руку талијански карактер Реке оправдан јер строго узевши је и само море, с којим је Река у додиру, талијанско и свуда на њему влада талијански језик.“ Бечки лист „Фатерланд“ додаје на ту министарску изјаву, да би иредентисте могле Банфија изабрати за свог почасног члана. А у нашој монархији је министар, који тако неспретно у овако деликатним питањима хоће да „светли“ својом мудрошћу, дисквалифициран за сваку политичку изјаву. „Фатерланд“ додаје на послетку, да би радо хтео знати, колико ће бесмислица Банфи још смети изрећи.

— **Зашто је Голуховски био у Берлину?** У тршћанском талијанском листу „Il Piccolo della Sera“ изишао је ових дана чланак под насловом „Il conte Goluchowski fu a Berlino per la questione Bosno-Erzegovese“ (Гроф Голуховски био је у Берлину због босанско-херцеговачког питања). Тај чланак, који је датиран из Будимпеште врло је интересантан, а тиче се по нас Србе врло важног питања. Главне мисли су у чланку ово:

Питање о Босни и Херцеговини поново се враћа и хоће да постане европско питање, те је то питање прилично допринело, да се гроф Голуховски крене у Берлин, где је претресао два важна питања: о Босни и Херцеговини и о Мисиру, која су питања врло слична једно другом. Гроф се у Берлину хтео обавестити пре свега, који би положај заузела немачка влада наспрам босанско-херцеговачко питања, кад би га друге силе изнеле на тапет, и да-ли немачка влада чврсто држи, да уговор о савезу аустро-угарско-немачком гарантује Аустро-Угарској и поседе окупираних земаља?

Изгледа, да се у Босни и Херцеговини стање променило од знаменитог састанка српских владалаца у Београду, кад је прокламован савез свих Срба на Балканском Полуострву. Из Беча забринуто прате све догађаје на Балкану. Прошлог лета напуштени су сви они скупо сазидани градићи дуж црногорске границе, јер се уверили, да се они у случају замршаја не би могли држати. У окупираним крајевима босанска влада управља по истим бирократско-војничким начелима, због којих се пре 150 година из Аустрије иселило 150.000. Срба у Русију. Горчаков је добро прорекао, да ће окупација Босне и Херцеговине ископати гроб источној политици аустро-угарској. Али се Андрашију учинило, да се обе покрајине могу освојити и држати с једним ескадроном хусара и оделењем војених музиканата.

Но крајем 1895. ствари се променише. Мухамеданци се мало по мало приближише Србима и, угледајући се на ове, стадоше подизати свој глас. Одаслаше у Беч депутацију од 12 бегова, али не успеше ништа, и њихово незадовољство биваше све веће и увидеше, да ће и за њих бити боље, ако се удруже са Србима. Од како је углед Руса у Цариграду онако знатно скочио, босанско-херцеговачки Турци су исто тако одушевљени за Русе, као и Срби. У Градачцу хтедоше у својој читаоници да држе руско-турске новине, али им власти забранише. Уз то се у Бечу силно збунише због доласка српске депутације и меморандума 14 српских општина. Најпре су укорили босанску владу што се дала надмудрити од Срба и што им је дала пасош за пут, а све се завршило тиме, што се иза босанских изасланика почели тражити „руски прсти“, јер се сетили, да се руски посланик у Бечу, гроф Капнист, интересовао за депутацију и њене жалбе, те су тврдили, да је гроф рекао депутацији, да је „руска влада, као природни заштитник православља на Балкану, примила срцу судбу православних Срба у Босни“. Сад се у Бечу сетили и речи пок. цара Александра III., које је рекао Ристићу и Пашићу, кад су с малолетним краљем српским били у Петрограду: „Могу вас уверити, да Аустрија никад неће анектирати заузете провинције.“

У Бечу као да више не верују у оптимизам Калајев и меморандум Срба је из Беча одмах одаслат босанској влади с налогом, да о њему реферише у Беч; одмах после тога позват је у Беч земаљски поглавар у Босни и Херцеговини, барон Апел, а пре одласка грофа Голуховскога у Берлин, држан је савет, на ком беху сви министри, који одговарају за оно, што се догађа у заузетим провинцијама. До скора ће се видети, какав је одговор Голуховски донео и Берлина због босанског питања.

Помозимо пострадалима у Србији и Црној Гори!

На позив, штампан у нашем листу, да се купе прилози за поплављену браћу нашу у Србији и Црној Гори, послали су нама даље прилоге ови родољуби:

Српско певачко друштво „Гусле“, Долово	23 ф. — н.
Мита Сомборски, Стари Бечеј	10 ф. — н.
Свега	33 ф. — н.
Овоме долази у 13. броју „Браника“ исказана свота са	3668 ф. 54 н.
Укупно	3701 ф. 54 н.

Изричући овим у име пострадалих поплављеника родољубивим приложницима најтоплију захвалност, молимо и позивамо своје сународнике, да што обилатије притеку у помоћ пострадалој браћи својој.

Прилози се шаљу на „Одбор за помоћ пострадалим од поплаве“ у Београд или на „Одбор у помоћ пострадалијема крајевима од вода“ на Цетиње, а и администрација овог листа је готова, да прима добровољне прилоге за пострадалу браћу.

У Новом Саду, 3. (15.) фебруара 1897.

Администрација „Браника.“

Политички преглед.

— **Угарски сабор.** У седници заст. куће од 31. јан. (12. февр.) довршена је дебата о трговинском прорачуну, који је примљен, па је онда скоро без дебате примљено више других предлога, међу њима и онај за покриће миленарног дефицита и о укидању мале лутрије. Затим је на захтевање 12 посланика одржана тајна седница, у којој је требало већати о критским догађајима, али до мериторне расправе није дошло, јер је мин.-председник изјавио, да тајна седница није потребна, већ да се држи јавна седница. Услед тога тајна је седница отклоњена. —

како пасе марва, већином омање краве и волови. Иза свега овог нанизали се високи, озбиљни, шумом обрасли брегови, те заокружили целу слику као какав оквир. Међутим је постајао предео све то самотнији и дивљи. Ове старе прашуме, ова ретка насељеност, ти високи брегови, па оне раштркане кућице донекле ме подсећаху на предео око Велике Капеле у Горњој Крајини.

Возили смо се тако више од три сата. Упадоше ми у очи крај друма подигнути споменици војницима. који су у првом и другом турском рату погинули. Кад већ народ или држава не подигоше такав споменик погинулим јунацима, подигао га је отац сину или брат брату и т. д. Но ови споменици ужасно су варварски израђени, а написи већином страшно сакати.

Стрмим путем пустисмо се наједаред у долину, на завијутку од пута угледасмо на десно широку раван, коју с једне стране пресецаше пошира река, а са друге врло високе тавне планине, које се чисто наслагале једна на другу па допрле скоро под облаке. Река тамо у долини беше Ибар. Мутна му вода тецијаше мирно, чисто дремљиво. Преко лета много се сасушила, тако да камењем напуњено корито Ибарско беше до пола суво. Преко пута од нас, с друге стране Ибра, указа се на брежуљку варошица Краљево, окружена зеленилом. Широка долина пред нама покривена беше дрвљем, међу којим се овде-онде видела по која кућа или ливада. На левој страни долини на подножју оних брегова, белили се зидови једне црквице, која је имала више кубета, што су трептала у сунцу; то беше манастир Жича.

Нисмо били далеко од мете. За четврт сата стигосмо у Краљево пред „хотел Париз“, обично прљаво паланачко свратиште са чађавом кафаном, где смо сишли с кола и затим се пешке упутили у Жичу, која лежи, као што нам казиваху, једва пô сата хода одавде. Од моста преко Ибра води врло прав друм управо до самог манастира, дугачак најмање 4—5 километара. Али пошто је пут сасвим прав, то се може човеку у мерењу удаљености лако да превари. Ми смо скоро сат пешачили и пошто беше већ око подне, а сунце је добро пекло, то овај форсирани марш не беше врло пријатан. Десно и лево од друма, који је тек год. 1889., када је краљ Александар I. миропомазан у Жичи, нарочито за ову славу начињен, понајпре су ливаде и поља, а затим забрани и ливаде. Давидовић пак када је био ту, нашао је, да се иде од Ибра до Жиче „дубравом преизредном и великом.“ Од ње се данас види по који остатак крај које сељачке куће у забрану.

У дну пута издиже се сам манастир. Бело кречени зидови блеште му, а бакар по кубетима све трепери по сунцу. Иза манастира плаве се високи брегови. Жича одавде изгледа већа, него што је у природи. С једне стране дубоко зеленило на све стране,а посред зеленила бели зидови и сјајна кубета, преливена подневним јесењим сунцем, изгледају врло живописно. Ову слику гледа човек скоро читав сат, док год иде према Жичи и зато му се ова слика дубоко забележи у душу, те кад год се сети Жиче, увек је прво види са друма, што води у Краљево. Кад смо дошли близу манастира, нађемо на левој страни од пута неку механу, пред њом неколико сељака и калуђер. Не осврћући се на њих, пођемо даље према брежуљку, на коме стоји манастир. Прешав преко неког малог поточића, дођемо до манастирске капије, која је била у пола отворена, те тако уђемо у двориште, које је опкољено зидом од камена. Лево стоји мала кућа са доксатом, а мало даље од ње, на врх брежуљка, диже се из зелене траве омања византијска црква, облепљена малтером и окречена. а на њој су два већа и два мања кубета. То је седмоврата Жича. Из далека још изгледа. да је нешто већа, али изближе види се, да је прилично мала. Све те задужбине по Србији прилично су мале. Жича је од прилике исто толика као црква Лазарица у Крушевцу или црква манастира Љубостиње. Ни једна од ових не достиже величину цркава у сремским манастирима. Жича по себи нешто је мало већа од Харишеве капеле на земунском гробљу. Миличевић, описујући Жичу, вели да је 22 хвата и 2 стопе дугачка и 9 хвати висока, а г. Арса Пајевић опет да је 40 метара дугачка и 8 метара висока; биће, да је један од њих погрешио. Црква данашња састоји се из два дела: један део, који је оправљен, замазан с поља и окречен, а други, који се налази у рушевинама. Овај последњи део је г. 1889., када је краљ Александар I. овде миропомазан, покривен кровом од обичних дасака и нешто искићен. Трагови ове декорације и дан-данас се виде, ма да су од кише и од времена доста претрпеле. Обилазећи и завирујући около цркве, нађемо на неког момка, који, кад смо му рекли, да би хтели да видимо цркву, драговољно оде у манастир, донесе кључеве од црквених врата и пусти нас у цркву. Унутрашњост цркве ме је доста изненадила; толико фреска у један мах скоро нисам видео. Сви зидови црквени беху од горе до доле пуни слика и то слика, по којима се видело, да су их баш мајстори радили. Први ред приказиваше анђеле и свеце у надчовечној величини, други ред већ беше мањи; трећи беше још мањи. Између сваког реда беше врло оригиналних старинских украса. Све слике и сви цртежи носили су на себи тип византијски: све саме дугачке, умотане појаве са озбиљним и намрштеним лицима пуним бора, и укоченим рукама и ногама. За чудо само, да су се још толико одржале, јер је Жича стојала дуго времена без крова, а киша и снег падаху на њу. Дан-данас види се цртеж још сасвим добро, а и боје, и ако су много избелиле, познају се прилично. Некад мора да су, судећи по овом што се сад види, баш биле сјајне. У разним православним црквама, како у Срему тако и овде по Србији, имаде

У седници од 1. (13.) о. м. решено је најпре неколико имунитетских ствари, па је онда Кошут интерпелисао због догађаја на Криту. Министар-председник му је одмах одговорио, и тај одговор доносимо опширније на другом месту.

— Колико је **антисемитизам у Аустрији** захватио јака корена, види се и по једном недавном закључку доњо-аустријског земаљског сабора, којим је ускраћена државна помоћ заводу за потпору сиромашне чивутске деце. Антисемите, а нарочито заступници Штајнер и Грегориг, употребише и ову прилику, да искале срце на Чивутима „Немам ништа против чивутске деце,“ вели Грегориг, „али од те деце биће некада спекуланти, који ће нашу децу исто тако исисавати, као што нас исисавају очеви ове чивутске деце, за коју се иште наш новац“. Јудео-либерали нададоше велику вику, али им то ништа не помаже: амтисемите надгласаше и споменутом чивутском заводу није одобрена помоћ из државних средстава. Неки либерални и чивутски капиталисти, које је овај закључак доњоаустријског сабора „дубоко озлоједио“, прилажу на чивутско друштво, за које антисемите неће да знају.

— **На претње енглеског министра Хикс-Бича,** изговорене у енглеској доњој кући при расправи о суданској експедицији, одговорили су руски листови и то врло енергично. Тако вели на пр. „Новое Время“, да су речи енглеског министра финансија само још више учврстиле тврду намеру Русије и Француске, да мисирско питање при првој згодној прилици ставе на дневни ред. Тај тренутак је сада ближи него икад, јер ће Француска сада уз енергичну потпору Русије употребити сва средства, да примора Енглеску, нека одреди тачан рок, о коме ће изићи из Мисира, Сад је већ, вели руски лист, близу крај енглеском газдовању у земљи Фараона, које се газдовање само трпи у Европи. Други један, такође врло угледан руски лист, „С.-Петербургскія Вѣдомости“, мисли, да су речи Хикс-Бичове очигледно изазивање Русије и Француске, а ове имају доста средстава, да то изазивање казне.

— **Шведска и Норвешка.** Норвешки посланик и политичар Бјернстерн Бјернсон изнео је у листу кнеза Ухтомскога „С.-Петербургскиія Вѣдомости“ значајно писмо, у коме се тужи на шведске политичаре, што теже за великом Шведском, а на штету самосталности Норвешке. Швећани, вели Бјернсон, из бојазни од Русије хоће да Норвежани буду с њима један народ, ма да је међу нама највећа неједнакост, какве у опште може бити међу два сродна народа; они би хтели, да бар иностранa и ратна управа буде у једној руци. Та „велика“ политика је врло омражена у Норвешкој.

Од интереса је, шта вели норвешки политичар о одношају скандинавских држава према Русији. „За Русију мора бити у сваком случају од користи, ако је осигурана њена сва северна граница до Риге. Обала, која је начичкана тврђавама, море, које је по године замрзнуто, а уз то две мале земље (Шведска и Норвешка), које би се уговорима обвезале на безусловну неутралност, — све би то било од користи по Русију. У тој ствари могла би се нама придружити „Данска“.

— **Ново министарство у Португалској.** Услед оставке Хинце-Рибејрова министарства дошло је на владу ново министарство, које је овако састављено: Хозе Лусијано де-Кастро је министар-председник и унутрашњих дела; Франсиско да Вејга Бејзао правде; Фредерико Ресано Гарсија финансија; Хенрик де Барос Гомес марине; Матија де Карвалхо е Васконселос иностраних дела; Франсиско Марија да Кунха рата; Августо Хозе да Кунха јавних радова.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 3. фебруара 1897.

— **Забава Задруге Срба занатлија Новосађана.** Јуче је одржана у гостионици код Фабрија забава овдашње занатлијске Задруге уз суделовање г. проф. Милана А. Јовановића и раденичког певачког друштва. Г. проф. Јовановић држао је занатлијама врло леп и поучан говор о некадањем и садањем стању српског заната и занатлија и поучио је Србе занатлије о задатку њихову. Програм забаве је изведен на велико задовољство присутне многобројне публике.

— **Шубертово вече у Новом Саду.** Као што дознајемо, млади певач Ђорђе Петровић, који је особито у пештанским уметничким круговима добро познат као певач, у друштву г. Евгенијем Стојановићем из Будимпеште, намерава да даде у Новом Саду један концерат. На овом концерту ће се само Шубертове песме певати и свирати. Овака уметничка вечера су ретка код нас, с тога препоручујемо већ сада новосадској публици ова два млада српска уметника.

— **Професорска колегија новосадске кр. католичке мађарске велике гимназије** приређује у корист свога омладинског „припомоћног фонда“ концерат са венчићем, који ће се одржати 12. (24.) фебруара тек. год. у великој дворани „Јелисавете“. Почетак у ½8 сахати у вече. Улазна цена од особе 1 фор., од породице 2 фор., ђачка улазница 30 нов. Преплате за добровољну цел се са завалношћу примају. Улазнице се могу добити у књижари Августа Хергера, у посластичарници Ј. Хајека и Петермајерке, а у вече на каси.

— Пишу нам и **Сефкерина**: „Читајући извештај бачког школ. одбора, како министарство жури да се што пре попуне упражњена места са учитељ. снагама јер ако школс. одбор то не учини, министарство ће школе покомуналити, дало ми је повода да нешто о комуналним школама нашим прозборим. Још пре него што је ова школска година започела, ово место изгуби једног учитеља, и његово место још се до данас попунило није. Па не само што на то место упражњено нема још учитељске снаге, него се на захтевање овдашњег учитеља управитеља још једно место креирати морало. Па и на то место до данас учитељске снаге не добисмо. До 200 деце данас школу не похађају, јер немамо доста учитељских снага. Ко је ту одговоран? Знам, тврди се, нема доста способних снага, али зашто онда, да се криве наше школске автономне власти, кад из истог узрока не могу да попуне упражњено учитељско место? Још нешто. Инспектор торонталске жупаније је најстрожији налог издао, да се нова школска зграда до 1. новембра прошле године подићи мора, шта више већ се било спремило, да се под најам узме ма какво здање, само да се наредби одозгоре задоста учини. Овомесно општинско веће се молило, да се зидање школ. здања одложи до пролећа 1897. год. једно што нису имали у каси новца, јер су општинску кућу оправили, а друго доцкан је за зидање новог зданија. Али одозгоре загрми: или ново школ. зданије, или да се узме под најам. Општина се реши, да ново здање прави. У пола рада прекиде их зима. И сад ће на пролеће још толико штете бити. Нова школ. зграда још није готова а и не треба нам, јер једна школ. дворана стоји празна. Бар да једну учитељску снагу добијемо, као што је и досад било, не би нам толика деца дангубила. Зашто је инспектор отпустио оног учитеља, док није други на његово место дошао, и зашто је општину терао да у невреме зида општинско здање, кад нема да постави одмах захтевану способну учитељску снагу? Та да, нама је све важно. Али кад се то исто деси код вероисповедних власти, онда се одмах прети затварањем вероисповедних школа. А ко ће бити одговоран за ових 200 деце, што ове године неће имати школске обуке? Па да је то случај у овој општини, него сличних случајева има широм Баната“.

— **Помен Љубомиру П. Ненадовићу.** Цетињска општина учинила је у цетињском манастиру помен пок. песнику Љуби П. Ненадовићу на дан његове смрти 24. јануара. За ту прилику је Радоје Црногорац написао пригодну песму.

— **Удавио вука.** У двориште сељака Станка Савковића у једном селу рудничког округа у Србији. увукао се вук, те дохвати једну овцу Станкову. Али Станко стигне вука, који није могао с пленом да побегне доста брзо, отме од вука овцу и удави га. У борби с вуком Станко је лако уједен по образу и бради.

— **Беседу с игранком** приређује Српско-Црквено Пев. Друштво у Ст-Андреји дана 4. (16.) фебр. 1897. I. део: 1. „Благо ми на виру“, пева меш. збор 2. „Јадна мајка“, декламује г. М. плем. Арањоши. 3. „Сабљо моја“, пева меш. збор. 4. „Чича-Мија“, декл. Гавра Љубојевић. 5. „Ој-Ајкуно“ пева соло уз пратњу виол. Ђ. Сабадуш. 6. „Баш на крај“, пева мешовити збор. 7. „Ода црвеном носу“, декл. Ј. Василијевић. 8. „Знате-л' сестре“, пева мешовити збор. 9. „Барјактар“, декл. г. Е. Перишић. 10. „Бранкову жељу“, пева соло И. Ирмовачки. 11. „Мач-Аманет“, декл. Димит. Перишић. 12. „Бранково-Коло“, пева меш. збор. II. део: игранка.

Новости са стране.

— **Самоубиство једног дворског високодостојника.** Као што смо већ јавили, у петак се убио у Бечу врховни царски јегермајстер гроф Хенрик Волкенштајн-Тростбург и то на грозан начин. Метнуо је у кратку пушку тане, што се распада, те је испалио пушку у уста. Зидови собе самоубицине беху упрскани мозгом, који се разлетио, а свуда по соби беху ситне коштице од лубање. Шта је управо прави узрок овом сензационалном самоубиству, не зна се. Једни нагађају несретна љубав (гроф беше нежењен, а било му је 55 година!), други опет веле. да је он држао, да је запостављен на двору. Но то су, дабогме, само комбинације јер гроф није оставио иза себе писма, из кога би се знало шта га је отерало у смрт.

— **Пацови преносе кугу.** Лондонски лечник др. Патрик Манзон, који се много бавио проучавањем куге у Индији, те је његов суд меродаван, објављује у једном лондонском стручном листу ово: Куга се шири више међу мањим животињама него међу људима! Нарочито се међу пацови куга радо и веома често појављује. Када се појави та епидемија, тада пацови излазе из својих подземних скровишта и скачу по кућама. На такав се начин болест веома шири. „Чудим се“, вели др. Манзон, „да у Бомбеју већма не тамане пацове. Кад бих ја могао заповедати у Бомбеју, у првом бих реду заповедио, да се најпре униште сви пацови. То би се лако извело за 48 сати, те би више помогло, него свака друга здравствена наредба. Контумац не може имати Бог зна какових добрих последица; у осталом ваља имати на уму, да се карантен може спроваћати међу људима, но никако међу пацовима, који кугу највише шире.

— **Изгорела бароница.** Страшна судба постигла је бароницу Емилију Кнор у Бечу. Приближила се пећи више него што треба, те јој се хаљина упали, и несрећна жена тако се испече, да је сутра дан умрла.

НОВИЈЕ.

Београд, 2. фебруара. Преговори о трговинском уговору између Србије и Бугарске сасвим су довршени. Обострано потписивање уговора извршиће се пре поласка краљева у Софију. — Краљица Наталија доћиће 11. (23.) фебруара овамо.

Лондон, 2. фебруара. Овде се чује, да се велике силе договарају о плану, да Крит по имену остане под Турском, али да султан грчког принца Ђорђа именује за критског гувернара и да се Крит стави под заштиту великих сила.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника.“

Устанак на Криту.

Атина, 3. фебруара. Посланици страних сила позвали су грчку владу, да остане мирна. Само руски посланик није био међу њима; извинио се да нема потребне инструкције. Грчка влада одговорила је, да прима пуну одговорност за свако своје дело.

Атина, 3. фебруара. Резервисте из 1893. и 1894. год. добили су позив, да се за 24 сахата морају јавити својим властима. Мобилизација неће се само на томе зауставити.

Атина, 3. фебруара. Један грчки брод присилио је један турски брод, који је хтео на Крит да искрца војску, да се врати натраг.

Атина, 3. фебруара. Јуче се један део војске укрцао у лађе. Престолонаследник Константин испратио је војнике и одушевљеним говором поздравио их. Одушевљење је у народу неописано, листови без разлике партаја траже отворено рат с Турском.

Атина. 3. фебруара. Данас је принц Ђорђе имао на својој лађи конференцију са заповедницима лађа европских велесила, које се лађе налазе пред Критом. Грчка флотила има налог да се не враћа натраг.

сличних византијских фреска, али нигде немају те уметничке вредности, као ове овде. Штета само, што нико за рана ове слике не прецртава, да их не постигне удес као у некојим сремским манастирима, где су неки преревни настојатељи, у намери, да оправе манастире, све фреске, које се још овде онде задржале, дали премазити обичном бојом, те их на тај начин, не познавајући њихову уметничку вредност, за навек уништили. Што не учинише Турци, поучинише наши калуђери!

Олтар је врло мали, али сав је такођер пун слика. У очи падају два врло лепо израђена анђела са великим крилима одмах при уласку. Трапеза је такођер мала, а покривена белим чаршавом од танког српског платна. На десној страни стоји орман са одеждама и крстовима. Ту се налази и један златан крст, који је српски краљ Александар I. приликом свог миропомазања овом манастиру поклонио. По својој величини, по облику и изради исти је онакав као онај, што га је у исто доба поклонио млади краљ Александар I. манастиру Раваници у Срему, где лежи тело кнеза Лазара. Кад смо изишли из олтара, сусретне нас у цркви један старији калуђер са проседом плавкастом брадом и нешто већ позеленелом мантијом, која му допираше тек до више чланкова; калуђер имађаше црвен појас. На глави му нова камилавка од кадифе. Беше то настојатељ овог манастира, па кад је чуо, да имаде странаца, похитао је овамо, да их предусретне. Противно од своје остале субраће на другим местима, био је врло предусретљив и казивао нам је све, што смо га запитивали за појединости о данашњем стању манастира. Манастир овај, коме је његов утемељитељ даровао девет околних села и осигурао разне приходе, као што то казује утемељително писмо, исписано на зиду при улазу у разрушену кулу, данас је врло сиромашан. Помислите: манастир, у коме је крунисано седам српских краљева; у коме су постављани „архијепископи, епископи и игумани“ за читаву српску државу у средњем веку; у коме је миропомазан и данашњи краљ Србије, — да је по свом приходу сиромашнији од најмањег фрушкогорског манастира. Свега има у њему два калуђера, који живе у оној малој кући лево од уласка. Од оних здања, о чијим рушевинама приповедају Вујић и Магарашевић односно Давидовић, и у коме су становали први архијепископи српски и краљеви, кад су амо долазили да се крунишу, нема више трага. Само по земљи види се много камење, а овде-онде провирује из зелене траве по који остатак од којег зида, што је раван са земљом. На њему трава не расте, зато се и опажа. Упало ми је у очи, да око цркве има много великих мраморних плоча, а тако исто, да су степенице, по којима се иде у ону кућу, у којој калуђери данас живе, покривене мраморним плочама. Облик, који данас има Жича, даде јој г. 1856. владика крушевачки Јанићије Нешковић, који је овде у једној прегради на десној страни као у некој капели сахрањен. Зидови Жиче су додуше стари, али су нова кубета, што стоје на њима. Владика Јанићије даде један део цркве с поља олепити и окречити, оправи и покри кубе, тако да се сад у цркви и св. литургија може служити. Други део. женска преплата још је пола рушевина. покривена за нужду даскама. У летопису од год. 1828. налази се једна слика овог манастира, коју је „начертао Д. Јанковић“ у Новом Саду. Слика та представља Жичу као развалину. По себи је цртеж врло лош, али још лошија је слика, која се налази у споменици г. Пајевића, која треба да преставља Жичу, како данас изгледа; правог појма о данашњој Жичи не може човек из те слике добити.

Стојећи тако у сред цркве и распитујући старог калуђера, запитасмо га шта су оне капелице или ограде, што су десно и лево у мушкој преплати? Правог им значаја не умеде да нам каже. „Биће, вели, да је ту стајао краљ и његова породица.“ Други опет мисле, да се ту у старо време људи причешћивали (тако Вујић стр. 147.), неки опет, да су ово биле ризнице манастирске и т. д. Све сама нагађања без доказа.

Из данашње цркве излази се на једна врата у онај део, који је само за нужду покривен и који стоји на оном месту, где је женска преплата, зидови су пусти, на крају при излазу диже се масивна четвороуголна кула, зидана од камена. Изгледа као какав талијански кампањиле. Гломазан, четвороугласт са затубастим малим двоструким прозорчићем, а у среди међу њима стубић. Испод куле био је главни улаз у стару жичанску цркву. Ту је велика фреско слика краља Стевана Првовенчаног и његовог сина; ту је и описана она повеља о утемељачу Жиче, коју је преписао Шафарик а Маклошић, а и сви остали, који су Жичу описивали. Слике ове далеко заостају за онима, што се налазе у цркви; зацело су много касније добиле онај облик што га данас носе, него оне, што су у цркви. Ова кула управо не иде у склад са осталим делом цркве; њен ћошкасти облик чини ми се, да је млађи од зидина саме цркве и њених кубета; мора да је после дозиђивана. Калуђер нам рече, да је једанпут горела и чини се, као да више није оправљана много. Испод те куле изађосмо из полутаме црквене на светлост сунчану. Беше ми, као да сам из прошлости ступио у садашњост. Топло подневно сунце спустило се преко долине и брега и обасјало својом светлошћу зелене шуме и убаве ливаде, па пало и на нас. Пријатно ми беше, кад изађосмо из тамјаном искађених мрачних зидова на чист зрак и сунце.. .....

*

Опростисмо се од калуђера и вратисмо се истим путем, којим смо дошли натраг управо у Краљево.

П. Ст. М.

Атина, 3. фебруара. Велико одушевљење влада од како се чуло, да је грчка торпедна флотила стигла пред Крит. Одавде се спремају многи добровољци на Крит. Многи Крићани, који су побегли овамо, враћају се на Крит с оружјем.

* * *

Задар, 2. фебруара. Сабор једногласно усвојио, да „хрватски или српски језик буде од сада званичан језик у правосудству и свима гранама државне управе.“ Између Срба и Хрвата склопљен изборни компромис за изборе у „рајхсрат“. Народна хрватска странка добија седам срезова, праваши три, а Срби два. Као српски кандидати спомињу се: Бјеловић др. Бањак, др. Квеквић и др. Тројановић.

Трговина.

Нови Сад, 3. фебруара, 1897.

Извештај семенарске радње Војина Јовановића у Новом Саду.

Цене храни за ова три дана нису се промениле; продаја текла доста споро. Довоз је био доста слаб.

Плаћало се:

Шеница прва роба 7 ф. 50—55 н., средња 7 ф. 10—15 нов. Наполица 6 ф. 70—80 нов. Кукуруз у зрну 3 ф. — 3 ф. 10 нов. Јечам према каквоћи од 3 ф. 60 н. до 4 ф. Зоб према каквоћи од 5 фор. 20—60 нов. Пасуљ се слабо нуди, цене се не мењају; бели 6 ф. 50 н, жути 5 ф. 50 н. Вике се врло мало довезло и то је продато по 4 ф. 80 н. Све од 100 кила.

—

Течај вредности новаца на берзи у Будим-Пешти 3. фебруара, 1897.

Ц. кр. дукати (нови)	5 ф. 68 н.
„ „ „ (стари)	5 ф. 67 н.
Дукати од 20 франака	9 ф. 52⁵ н.

Позив.

П. н. господа чланови српске новосадске читаонице овим се учтиво позивају, да изволе доћи у

РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ,

која ће бити у просторијама читаоничким у недељу 9. (21.) фебруара т. г. у 2 сахата по подне.

Из седнице одбора срп. нов. читаонице, држане у Новом Саду 1. (13.) феб. 1897.

Др. Милан Давидовац
председник.

Др. Бранислав Станојевић
секретар.

Јавна захвала и рачун.

Потписаној част је овим у име Суботичке Добротворне Задруге Српкиња приликом 20-огодишње прославе опстанка јој, држане 2/14. јануара т. г., најтоплије се захвалити у првом реду в.преч. госп. Љубомиру Купусаревићу, проти сомборском, преч. г. г. Јовану Јовановићу, пароху, Светозару Димитријевићу, пароху, и Тимотију Димитријевићу, капелану, и осталој преч. господи из места на њиховом свечаном богослужењу у цркви, за тим ученој господи Ант. Хаџићу и Арк. Варађанину на њиховим лепим, поучним и језгровитим говорима, као и г. Фрањи Галу гђи Мили Рајићки на дивном и умилном певању, гђици Зорки Рогулићевој на уметничкој свирци јој на гласовиру као и госп. Ђени Стојановићу на челу, гђици Меланки Тешићевој на лепој декламацији, исто тако част ми је захвалити се заступницима Добротворних Задруга са стране, наиме сомборске: гђи супруги Арсе Поповића, новосадске: гђи Кристини пл. Новићки и кикиндске: гђи Сиди Пачу, потпредседници исте задруге, даље добровољним продавачицама, гђицама: Даници Коњовићевој, Милки Тубићевој, Вери Манојловићевој, Меланки Тешићевој, Катици Крнајској, Јованки Јанковићевој, Илонки Теке, Мици Продановићевој, Милосави Мијатовој, Исидори Сомборској, Зорки Сибиккићевој, гђи Бојани Ђорђевићки благајници при столу добровољнога пазара, гђици Олги Зарићевој сталној помоћници прирећ одбора, гђама: Милки Поповићки, Ленки Коњовићки и Марији Зарићки, Јели Недељковићки, Марини Арадској и Катици Драгићки, госп. благајнику Стеви Секулићу и на крају свима прилагачима.

Добровољне прилоге „Суботичкој Добротворној Задрузи Српкиња“ дали су овом пригодом: По 10 фор. Милица Димитријевићка пред. суб. српске. жен. задр, Сегединска Српска женска задруга и Андрија Шмаус велики жупан. — По 7 фор. Марија Максимовићка, Милинка Милосављевићка и Бела Вермеш посланик града Суботице. По 5 фор В.-Кикиндска Српска женска задруга, Сида Пачу (Велика Кикинда), Тинка пл. Новићка (Нови Сад), Милан Николић (Загреб), Ђока Мијатовић (Нови Сад) и Ђока Павловић (Панчево). — По 4 фор. Др. Душан Миланковић (Даљ), Др. Пера Георгиевић (Винковце) и Др. Коста Радојчић (Земун). — По 3 фор. 50 нч. Војнић Лукачка и Младен Гавански (Сентомаш). — По 2 фор. Антоније Хаџић председник Матице (Нови Сад), Аркадије Варађанин (Нови Сад), Самко К. Манојловић. Др. Владислав Манојловић Гавра Гавански велепоседник (Сентомаш), Др. Кронић (Сомбор), гђа Арсе Вујића предс. Сомборске срп. жен. задр, Тоша пл. Рогулић (Нови Сад), Божидар Вујић, Максим Лудаић, гђа супруга Лајоша Антуновића и Војнић Јакабовића. — По 1 фор. Војнић Лојзиница. Др. Фарнецовића, Хофман Амалија, Краусер Кароељ, Хофман Михаљ, Хартман Н., Винер Липот, Паула Манојловић, Биркаш Ђулиница, Фрида Мукић, Кунец Мор и Гајгер Адолф. — По 50 нч. Цајзнер Ђула, Фимпл Н., Рот Алберт, Сонненберг, Кеперт Јанош, Вајсбергер Мор Варга Елековица и Донаје.

Емилија Мучалов,
рођ. Манојловић.

Књижевни огласи.

СРПСКА КЊИЖАРА и ШТАМПАРИЈА

БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ, код „СВ. САВЕ“

ПРЕПОРУЧУЈЕ СА СВОГА БОГАТОГ СТОВАРИШТА

ДЕЛА

ЈАНКА М. ВЕСЕЛИНОВИЋА

ЧУВЕНОГ СРПСКОГ ПРИПОВЕДАЧА:

Хајдук Станко историјска приповетка 1·50. — Рајске душе, приче из сеоског живота 75 н. — Од срца срцу, разне приповетке 75 н. — Слике из сеоског живота I. књига 50 н. II. књига 60 н. — Стари познаници, најновије приповетке са села 50 н. — **Пољско цвеће**, са овим приповеткама: Баба Станка и баба Станојка 15 н. — Кривоклетник 15 н. — Град 15 н. — Чича Пера 15 н. — Сеја 15 н. — Делије 15 н. — Било па битисало 15 н. — Сна 15 н. — Деца их измирила 15 н. — Љубан 15 н. — Мали певач 15 н. — Свирач 15 н. — Адамско колено 15 н. — Божија реч 20 н. — Сељанка, приповетка из сеоског живота са илустрацијама 1 ф. — **Зелени вајати**: Кевиљ 25 н. — Јарани 25 н. — Богати сиротани 25 н. — Борци роман 1 ф. — Деда-страх 10 н.

Све ове приповетке, приче и романи чувеног приповедача Јанка М. Веселиновића, јесу једна лепша од друге, а што је најглавније са њима нас писац упознаје са браћом нашом прекосавском и проводи нас кроз лепе крајеве краљевине Србије.

Дела Љубомира П. Ненадовића

у двадесет свезака најновије потпуно издање, цена ф. 10·50

Ова узор дела покојног нашег великог песника ваља и треба да свака српска кућа набави, у њима су дивне и родољубиве песме како је умео само покојни песник да пева; у њима су путописи и описи народа и земаља као: О Црногорцима, о Италији, Немачкој, Швајцарској и т. д. и то тако лепо и занимљиво, да човек читајући, не може да књигу остави док је до краја не прочита. — Поред тога језик је леп и чист, а издање угледно и укусно.

НА ОВИМ ДЕЛИМА ДАЈЕМО

50% рабата у књигама

или исто у лепим црвеним корицама увезано али — без рабата.

Нова музикалија.

Албум 100 српских народних најновијих игара за гласовир у 2 руке са насловном сликом у боји, 49 страна велике четвртине, цена **2 ф. 50 н.**

Поручбине се шаљу на потписату књижару у **Земун** постерестанте, ко пошаље 2 фор. 60 н. добиће Албум франко у крстоплету.

Издавачка књижара
МИТЕ СТАЈИЋА
у Београду.

Огласи.

2761/1897. 57 1—3

Стечај.

На упражњено место једног управног вежбеника код муниципије сл. кр. вароши Новог Сада овим се отвара стечај; ово место скопчано је с годишњом платом од 600 фор.

Позивају се сви они, који на ово место компетовати желе, да своје молбенице устројене по 1. §-у I. зак. чл. од год. 1883-ће пресветлом Господину дру Виктору Флату, великом жупану сл. кр. вароши Новог Сада најдуже до 15. ог марта 1897. год. и то тим пре поднесу, јер се оне молбенице, које доцније стигну, неће у обзир узети.

Из седнице магистрата сл. кр. вароши Новог Сада, држане 10. фебруара 1897. г.

Стеван Поповић-Пеција с. р.
кр. саветник градоначеоник.

Бела Профума с. р.
вел. бележник.

У мојој кући, која се налази у **Сомбору** на главној пијаци, имам од 1. маја т. г. два дућана за издавање.

51 2—3 **Јаша Лалошевић.**

24. szám II. 1897. 58 1—1

Kihirdetés.

A bácsi anyakönyvi kerület alulirott anyakönyvvezetője kihirdeti, hogy:

1. Rádics János, ki családi állapotára nézve: özvegy, és a kinek vallása: római katholikus, állása (foglalkozása): pénztáros a magyar államvasutak gőzhajó állomásánál, lakóhelye: Vukovár, születési helye: Szent-István, ideje: 1859. évi deczember hó 21. napja s a ki Rádics József és néhai Sámán Mártha vukovári lakosok fia.

2. Novoszelics Mártha, ki családi állapotára nézve: özvegy, és a kinek vallása: római katholikus, lakóhelye: Bács, születési helye: Bács, ideje: 1849. évi szeptember hó 19. napja s a ki néhai Novoszelics János és Blazskovich Katalin bácsi lakósok leánya egymással házasságot szándékoznak kötni.

Felhivatnak mindazok, a kiknek a nevezett házasulókra vonatkozó valamely törvényes akadályról vagy a szabad beleegyezést kizáró körülményről tudomásuk van, hogy ezt alulirott anyakönyvvezetőnél (helyettesnél) közvetlenül, vagy a kifüggesztési hely községi elöljárósága (illetöleg anyakönyvvezetője) utján jelentsék be.

Ezt a kihirdetést következő helyeken kell teljesiteni u. m.: Bácsban és a „Branik“ czimü Ujvidéken megjelenő lapban. —

Kelt Bácsban, 1897. évi február hó 12. napján.

Mihájlovics Mihály
anyakönyvvezető.

Број. 24. II. 1897.

Објава.

Долепотписани окружни матричар у Бачу објављује, да

1. Иван Радић, удовац, римокатоличке вероисповеди, благајник код државног железничког пароброда у Вуковару, који се 21-ог децембра 1859. године и општини Сент-Иштвану родио, и кога су родитељи Јосиф Радић и покојна Марта Шаман из Вуковара — и

2. Марта Новоселић, удовица, римокатоличке вероисповеди, из Бача, која се 19-ог септембра 1849. године у Бачу родила, и које су родитељи — покојни Иван Новоселић — и Ката Блажковић из Бача, — желе међу собом брак склопити.

Позивају се сви они, који би знали против могућства склапања овог брака какву законити препреку или околност, која слободну вољу искључује, да то код потписатог непосредно, или путем поглаварства (односно матричара), где је објава истакнута, пријави.

Ова се објава има у Бачу, и у новосадском листу „Бранику“ обнародовати.

У Бачу, 12-ог фебруара 1897.

Михаило Михајловић
матричар.

ПОЗИВ.

Г. г. чланови

„ПРВЕ ТИТЕЛСКЕ ШТЕДИОНИЦЕ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА“

овим се учтиво позивају, да изволе доћи у

III. редовну главну скупштину

која ће се одржати

12. (24.) фебруара о. г. у 9 сати пре подне у заводским просторијама.

Дневни ред:

1. Оверовлење чланова.
2. Извештај управе о друштвеном раду 1896. год.
3. Извештај надзорног одбора. 44 2—3
4. Давање опроснице управи и надзорном одбору.
5. Предлог за одлуку о подели чистог добитка.
6. Избор 9 чланова у управу.
7. Избор 3 члана у надзорни одбор и 2 заменика.
8. Избор 2 члана за оверовлење скупштинског записника.

УПРАВА.

У главној скупштини имају право гласа лично или по опуномоћницима они деничари, који своје деонице 8 дана пред главну скупштину код управе депонирају. И женскиње могу давати пуномоћи као год и малолетни, што могу преко својих тутора опуномоћити деничаре, да их заступе. Пуномоћи имају се са деницама заједно депонирати код управе. (27 §.)

У Тителу, 31. јануара 1897.

Закључни биланс.

АКТИВА	фор.	н.	ПАСИВА	фор.	н.
Благајна	3867	01	Деоничка главница	30000	—
Менице	92765	—	Причувни (резервни) фонд	991	84
Централни кредитни завод	120	—	Улози са капитал. каматом	11093	14
Намештај по одбитку 30% отписа	73	86	Преносна камата 1897.	523	28
			Повериталь	12	90
			Реесконтоване менице	50570	—
			Неподигнут делимак	20	—
			Чист добитак	3614	71
	96825	87		96825	87

Рачун губитка и добитка.

ДУГУЈЕ	фор.	н.	ПОТРАЖУЈЕ	фор.	н.
Камата на реескон. менице	3688	41	Камата од есконт. меница	11055	80
30% отпис намештаја	31	66	Преписнина	39	—
Трошкови	378	93			
Камата на уложе	485	93	Подела чистог добитка по смислу друштв. правила:		
Плата званичника	2076	65			
Порез	568	46	1. У резервни фонд — фор. 614.71		
Станарина	200	—	2. Управи — „ 600·—		
Порез на уложну камату	50	05	3. Добит за поделу — „ 2400·—		
Чист добитак	3614	71	фор. 3614·71		
	11094	80		11094	80

У Тителу, 31. децембра 1896.

Васа Арсенијевић, књиговођа. **Др. Ђорђе Крестић,** управитељ. **Милорад Степанов,** благајник.

Предложену биланцију, као рачун губитка и добитка, с главним и споредним књигама сравнили смо и у свима деловима за правоваљану нашли.

Надзорни одбор:

Младен Стефановић, члан надзорног одбора. **Матија Жуљевић,** председник надзорног одбора. **Јован Јанић,** члан надзорног одбора.

Власник издавалац: Друштво Граница. Одговорни уредник Никола Јоксимовић. Штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду.